

OPPROPET 2018: BEVAR TANUMPLATÅET SE SIDE 16–17 OG BAKSIDE

GREVLINGEN

MEDLEMSBLAD | NATURVERNFORBUNDET | OSLO OG AKERSHUS (NOA) | NUMMER 2 | 2018 | 37. ÅRGANG

Naturvernforbundet
Oslo og Akershus

AKTIVITETSKALENDER

MER INFORMASJON OG EVENTUELLE ENDRINGER FINNES PÅ WWW.NOA.NO

15.05.2018

FUGLESANGTUR LANGS LJANSELVA

Bli med å bli kjent med ulike fuglearter. Turen starter fra Ljabru og vi følger elva opp mot Sagstua og Skullerud.

Tid: kl. 18.00 **Sted:** Fra Ljabru til Sagstua.

26.–27.5.2018

VÅRONN PÅ FRØNSVOLLEN

Vi gjør klart for kvigene fra Kongsgården. Bli med å sett i stand parsellhagene. Sosial dugnad.

Tid: kl. 12.00–15.00 **Sted:** Frønsvollen.

27.05.2018

FUGLESANGTUR TIL GRUVELIHYTTA

Lær ulike fuglearter å kjenne. **Tid:** kl. 12.00–15.00 **Sted:** Oppmøte ved bommen inn til Gruvelihytta. Kontakt: helge_viken@hotmail.com for mer info.

29.05.2018

SPISELIGE VEKSTER VED BADEDAMMEN

Ville vekster sanketur ved Badedammen på Grorud.

Tid: kl. 17.00 **Sted:** Vi møtes ved Romsås Kirke og går inn til Badedammen på Grorud.

02.06.2018

#MITTGRØNNEOSLO

Bli med å vis frem vår fantastiske natur. Naturvernforbundet i Oslo og Akershus stiller stand. Vi vil vise frem den unike Marka, artsmangfoldet - artsjakt, herbarium, spiselige vekster, fuglekasser og evt. annet spennende naturvernrelatert. Har du lyst til å hjelpe oss på stand? Send en mail til: maria@noa.no. Vi trenger deg. Jo flere vi er jo hyggeligere stand får vi.

Tid: kl. 12.00–17.00 **Sted:** Nedre Foss Park.

03.06.2018

FAMILIESØNDAGSTUR

Familiesøndagstur til Røverkollen, de fattiges Finse, som den en gang ble kaldt. Denne kollen som ruver som et fjell nordøst i Oslo. Her er det eventyrskog og inspirerende tjern. Ta med bade-drakt om du er glad i et bad. **Tid:** kl. 11.00 **Sted:** Møt opp ved bussholdeplassen ved Romsås kirke.

14.06.2018

SOMMERFEST PÅ FRØNSVOLLEN

Alle er velkomne. Vi varmer opp grillen til kl. 18.00. Spise og drikke medbringes av den enkelte. Det blir anledning til å overnatte. Kan være lurt å ha med sovepose og liggeunderlag, da det ofte er mange som kommer. Ikke gå glipp av den mest sosiale kvelden i NOA.

Tid: kl. 18.00 og utover **Sted:** Frønsvollen.

AUGUST 2018

SLÅTTEDUGNAD PÅ ULSRUD

Sjekk Naturvernforbundet i Oslo Sør sin hjemmeside for mer informasjon.

Naturvernforbundet Oslo sør er med på et prosjekt for å restaurere blomsterenga på den gamle myrslåtten ved Ulsrud t-bane. Vil du bidra? På dugnad i august hvert år skal det slås og rakes. I tillegg fjerner vi fremmede arter fra området for å gi plass til den naturlige blomsterfloraen. Vi vil gjerne ha flere i dugnadsgjengen.

GREVLINGEN

Medlemsblad
Naturvernforbundet
i Oslo og Akershus (NOA)
Maridalsveien 120
0461 Oslo

Telefon 22 38 35 20
noa@noa.no
www.noa.no

Bankgiro 1280.05.02347

Redaktør:
Ingunn Lund-Vang
918 17 453
lundvangingunn@gmail.com

Forsidebildet:
Tilman Wischuf (k).

© Naturvernforbundet i Oslo og Akershus 2018. All tekst i artiklene kan fritt gjengis med referanse til Naturvernforbundet i Oslo og Akershus' kvartalsskrift Grevlingen, årgang, nummer, artikkelforfatter og artikkel. Fotografiene skal kun kunne gjengis etter innhentet tillatelse av fotograf og Grevlingens redaksjon.

ISSN 0803-6357

BLI MEDLEM
GI NATUREN EN STEMME

MEDLEMSKONTINGENT:
Hovedmedlem: 390,-
Familiemedlem: 450,-
Student: 200,-
Førsteårskontingent
for student: 50,-
Pensjonist: 200,-

Kontoret på Vøienvolden er åpent mandag, tirsdag og torsdag, kl. 10–14.

Grevlingen er miljøvennlig produsert og derfor svanemerket.

Trykk: itGrafisk
Opplag: 6.200

LEDER

Hovedtema i denne utgaven er tekniske inngrep i naturen. Den aller største truslene mot naturmangfoldet er arealendringer. Tekniske inngrep og endringer vi mennesker gjør i naturen påvirker leveområdene til mange arter, som dyr, planter og sopp.

Utbygging og oppstyking av natur er den viktigste grunnen til at mange naturtyper og arter forsvinner. Det er arealendringer, og nedbyggingen av leveområder, er den største trusselen mot 9 av 10 arter på rødlista (Norsk Rødliste 2015 over arter som står i fare for å dø ut fra Norge). For 41% av de truede artene er det kommersielt skogbruk som forverrer situasjonen. Når myra ødelegges av veiutbygging, hoppbakke erstatter skog hvor man alle tidligere kunne utøve friluftsliv og det gjøres inngrep i naturen for å bygge veier og idrettsanlegg, fra golfbaner til skianlegg, er det alle tekniske inngrep som truer naturmangfoldet.

Når leveområder fjernes ved tekniske inngrep, blir det færre individer av en art. Naturen stykkes opp bit for bit, og leveområdene blir stadig mindre. For sårbare arter, kan denne nedbyggingen bit for bit av norsk natur, få alvorlige konsekvenser på sikt.

Til nå er 2125 arter på den norske rødlisten truet av slike arealendringer. Oppstykket natur fører til at arter som fra før lider under små bestander, som gaupe, får enda mindre leveområder og enda større utfordringer med å finne nye partnere. Dette medfører igjen til mer isolerte bestander og tap av genetisk variasjon.

Det er ikke bare den ville naturen som trenger din hjelp. Det artsrike kulturlandskapet bygges også ned.

Opphør av beite og slått fører til jengroing av kulturlandskapet, dette rammer hele 1/3 av de truede artene. Både blomster og bier forsvinner. Vi mennesker er fullstendig avhengige av biologisk mangfold. Naturen er livsgrunnlaget vårt.

Du kan hjelpe NOA med å verne mangfoldet i naturen. Engasjer deg i NOA og lokallagenes saker mot tekniske inngrep i naturen. Støtt opp om aksjoner og delta i frivillig arbeid i NOA. Og skriv gjerne under på oppropet for å bevare Tanumplatået, et av landets mest verdifulle kulturlandskap, på reddtanum.no.

Ingunn Lund-Vang, redaktør

Ingunn Lund-Vang.

ARTIKLENE I DENNE UTGAVEN AV GREVLINGEN

- Arealpress og utbygging
- Dammyrdalsveien
- Avveining mellom friluftsliv og idrett i mye brukte nærområder
- Grefsenkleiva – et nytt Linderudkollen?
- Store infrastrukturprosjekter
- Gaupa
- Miljøhovedstaden Oslo
- Bokomtale
- Tanumplatået
- Stubbesitter
- Dikt

TELEFONEN VÅR ER BETJENT MANDAG, TIRSDAG OG TORSDAG FRA KL 10.00 TIL KL 14.00.

AREALPRESS OG UTBYGGING

Mange og store anlegg er på trappene, i byen og i Marka. Det følgende er ikke en fullstendig opplisting av alle planene, men smakebiter på de utfordringene vi som naturvernere står overfor.

BYGGESAKER

Alle kjenner til klimautfordringene, og i alle fall alle NOAs medlemmer kjenner til truslene mot naturen for øvrig. Vi kjenner mange av årsakene til utviklingen og kreftene bak, men er det noen fellesnevner, eller en problemforståelse, som kan bidra til at vi kan ta de nødvendige grepene for å snu utviklingen? For bevaring av naturmangfoldet er det i alle fall én slik fellesnevner. Selv om klimaendringene utgjør en enorm trussel på lang sikt, er det arealbruken som er den største utfordringen her og nå. Naturområdene – artenes hjem – er under stadig sterkere press, og summen av de mange små og store inngrep regnes som hovedårsaken til tap av arts mangfold.

Endret arealbruk sett med artenes øyne kan være så mangt, og på mange nivåer. En hytte som oppføres i urørt natur. Flatehogst i naturskog. Gjengroing av slåttemark. Veibygging og graving av grøfter for dette og hint. Anlegg av deponier for steinmasser fra alle tunnelene. Bygging av nye og utvidede pendlerbyer. Listen kan gjøres

se, dersom naturen skal ha en sjanse til å overleve.

Vi naturvernere er selvsagt stadig på jakt etter grep som gjør at vi kan bremse utviklingen. Ja, på gode dager jobber vi rett og slett med å snu utviklingen, gjennom forslag om restaurering av natur. Men i hovedsak er det en forsvarskamp, der våre virkemiddel har vært vern og be-skyttelse av viktige naturområder og innspill til arealplanleggingen på ulike nivå. Marka-grensa er et godt eksempel i så måte. Utgangspunktet var å sikre denne perlen for oss selv og kommende generasjoner, men som en tydeligere og tydeligere bieffekt, medfører grensa en gunstig begrensning av vårt naturforbruk. Tilsvarende burde vi øke fokuset på andre områder som vi ikke skal legge under asfalt.

Selvsagt kommer også vi opp i dilemmaer, som f.eks. spørsmålet om foretting i grønne villaområder rundt T-banens holdeplasser for å få plass til flere innbyggere og med kortere reiseavstander. Den eksisterende, lokale bynaturen som settes under press av våk-nende bevissthet om at det kan være nødvendig å ta grep for dempe presset på naturen i stort. Vi kunne selvsagt ønske at de nye innbyggerne bosatte seg andre steder i landet, slik at presset avtok i vårt område, men vi må huske på at det er summen av naturinngrep som utgjør trusselen mot artene, og at det faktisk vil kreve offer av oss som lever i dag for å ta vare på naturen, særlig dersom vi blir flere og fortsatt ønsker å opprettholde et stort forbruk.

Uansett: En levende natur og gode livsvilkår for våre etterkommere må være målet. Reduksjon av vårt forbruk

Arealinngrep er den største trusselen mot naturmangfoldet. Vi tar stadig større biter av naturen. Her fra skianlegget ved Linderudkollen. Foto: Gjermund Andersen.

Markagrensa har bidratt til en mer konsentrert by og derved spart naturen. Her fra Tonsenhagen. Foto: Gjermund Andersen.

nær uendelig. Vi blir flere og flere, og vi og våre aktiviteter krever stadig mer plass. Menneskets direkte fotavtrykk i naturen blir større, men må ha en gren-

av ressurser og areal er viktige virkemiddel. Måten vi bygger landet og konsekvensene i form av arealforbruk har stor betydning for hvor gode be-

tingelser vi tilbyr de som kommer etter oss, ja om de i det hele tatt skal ha en framtid.

DAMMYRDALSVEIEN

Planene om bygging av en ny vei som binder sammen Løvenskiolds veisystem i Lommedalen med veisystemet i Sørkedalen har vært en kampsak for NOA i 6 år. I tillegg til å ødelegge den siste muligheten for å gå sammenhengende fra Bærum til Stubdal uten å krysse vei, utgjør veien en trussel mot en av de snøsikreste skiløypene i Marka: dersom Dammyrdalsveien brøytes, vil også veien langs Heggelielva brøytes. I vintre med lite snø og varmt klima ofte den eneste muligheten for å gå på ski i Oslos nærhet.

Striden har stått om hvordan lovverket skal benyttes. Stortinget skapte stor usikkerhet da de formulerte lovtekst på stående fot under behandlingen av Markaloven. Skogbruket skulle unntas markalovens bestemmelser, men hva med skogbrukets anlegg? Er det fritt fram å anlegge skogsbilveier for de lengste vogntogene som er tillatt i Norge uten å veie fordelene opp mot ulempene for naturopplevelse, friluftsliv og idrett – som er markalovens formål?

Fra starten av rotet Ringerike kommune saken skikkelig til ved først å godkjenne veien etter Markaloven, for deretter å trekke godkjenningen tilbake da NOA klaget. I stedet argumenterte kommunen for at det kun var nødvendig å behandle søknaden etter landbruksveiforskriften etter skogloven. Også dette vedtaket påklaget NOA, og etter svært lang tids saksbehandling og framleggelse for lovavdelingen i Justisdepartementet fikk NOA medhold i at saken skulle behandles etter Markalovens § 14.

Vi trodde at vi kanskje kom i mål med saken, men den gang ei! Fylkesmannen godkjente veisøknaden fordi skogbruk etter Stortingets mening skulle unntas markaloven og fordi område veien skal

gå i er regulert til Landbruk, Natur og Friluftsliv (LNF) i kommuneplanen. Godkjenningen ble gitt etter en unntaksbestemmelse i loven, som gir adgang til en forenklet saksgang, dersom tiltaket et godt nok utredet etter annet lovverk, det vil si at konsekvensen for naturopplevelse og friluftsliv skulle vært kartlagt og vurdert i behandlingen avbyggesøknaden. Det var ikke tilfelle, og pånytt sendte NOA inn klage – som ble avvist av Klima- og miljødepartementet.

Allerede i starten av 2017 brakte NOA saken inn for Sivilombudsmannen, som ikke kunne starte sin vurdering av saken før all behandling i forvaltningen var avsluttet. Men nå, i skrivende stund, i uke 16 er vi lovet svar. Kanskje tapte vi slaget om Dammyrdalsveien, men kanskje vinner vi krigen om hvordan veibygging i Marka skal behandles.

Mens alt dette pågikk startet anleggsarbeidene. NOA stanset maskinene noen ganger, uten at det fikk noen varig virkning. Høsten 2017 var veianlegget så godt som ferdig fundamentert. Det skal bli spennende å se hvordan Sivilombudsmannen konkluderer, og om det får noen konsekvenser for anlegget. Kanskje kan vi kreve det fjernet og naturen tilbakeført?

Aksongsjengen fra NOA i fjor sommer i Dammyrdalsveien.

Foto: Bjørn Faafeng.

NOA stoppet anleggsarbeidene på Dammyrdalsveien flere ganger sommeren 2017, men myndighetenes manglende inngripen gjorde at veien nærmer seg ferdig utbygd.

Foto: Gjermund Andersen.

NOA ber Elvestuen om hjelp

Dammyrdalsveien på Krokskogen er nå så godt som ferdig bygd, etter 6 års tautrekking om hvordan skogsbilveier skal behandles og godkjennes etter markaloven (ml).

KLD og FMOA har lagt til grunn at det er markalovens § 14.2 som skal gjelde, og at det ikke kreves noen utredning av konsekvensene for friluftsliv, naturopplevelse og idrett ut over det som måtte framkomme ved behandling av saken etter landbruksveiforskriften, da tiltaket ligger innenfor et område som er regulert som LNF i kommuneplanen.

NOA hevder at ml. § 14.2 bare kan be-

Fra NOAs aksjon i Dammyrdalsveien i fjor.
Foto: Bjørn Faafeng.

nyttes når det er foretatt en fullstendig utredning som dekker de hensyn markaloven skal ivareta, og at veien, i mangel av en slik utredning, skal behandles etter ml § 14.1. At området er regulert til LNF i kommuneplanen kan etter vårt syn ikke ha betydning, da det er en forutsetning at så godt som alle områdene innenfor markalovens virkeområde skal være regulert som LNF.

Saken viser et klart behov for presisering av reglene for skogsbilveier i Marka. Det kan ikke være slik at det stilles vesentlig strengere krav til anleggelse av løyper og mindre turveier enn det stilles til anleggelse av skogsbilveier. NOA har derfor bedt Klima- og miljøministeren initiere en presisering av regelverket, der det er markalovens § 14.1 som primært skal anvendes, mens § 14.2 kun kommer til anvendelse når utredning etter annet lovverk har utredet konsekvensene av tiltaket for naturopplevelse, friluftsliv og idrett på en, etter markalovens formål, tilfredsstillende måte.

AVVEINING MELLOM FRILUFTSLIV OG IDRETT I MYE BRUKTE NÆROMRÅDER

Etter at markaloven ble vedtatt i Stortinget i 2009, er det etablert en rekke store, spesialiserte idrettsanlegg i nærområder med meget stor friluftslivsbruk. Tilsynelatende blir friluftslivsinteressene alltid de som må vike i slike saker. Hele hensikten med markaloven, slik den framkommer i Ot.prop. nr. 23 (2008-2009) var å beskytte Markas muligheter for å gi innbyggerne gode naturopplevelser og tilgang til et rikt og variert friluftsliv. Den statlige friluftslivspolitikken har også alltid prioritert friluftsliv i nærmiljøet og i hverdagen, og nærområdene er alltid framhevet som særlig viktige i så måte.

Det er derfor problematisk når viktige friluftslivsområder i nærområdene reguleres til spesialanlegg for

idrett, og særlig når slike reguleringer ikke skjer etter noen samlet plan. Det er etter NOAs syn ikke akseptabelt at enhver klubb eller kommune skal kunne anlegge spesialanlegg for ulike idretter i indrefiletten av landets viktigste område for friluftsliv, og etterlyser en samlet plan for spesialanlegg for idrett i Marka, pålegg om samarbeid mellom klubber og kommuner, og kriterier for avveining mellom friluftsliv og idrett, når planer foreligger.

To eksempler; et fra fortid og ett fra mulig framtid:

Linderudkollen skianlegg var egentlig en stor naturvernseier: I stedet for sterkt tilrettelagt skiløype med lys og kunstig snøproduksjon fra Solemskogen, via Evensetermyra og tilbake til Linderudkollen, ble vedtaket at anleg-

get skulle konsentreres rundt Linderudkollen hoppssenter og sportskafé.

Bymiljøetaten fikk ansvaret for utbyggingen og tillatelsen gikk til et anlegg med minimale inngrep i terrenget. I høringen var det flere som uttrykte frykt for omfattende inngrep:

Bydel Bjerke: «Bydelen mener også de foreslåtte anleggene vil kunne medføre store inngrep og sår i terrenget, og at uttak av vann til snøproduksjon vil kunne gå utover den økologiske balansen i området.»

Svar fra Bymiljøetaten: «Anlegget er terrengetilpasset, løyper ligger i stor grad på terreng, og det er minimalt behov for masseforflytning. Vi kan ikke se at bydelens frykt for store inngrep og sår i terrenget er berettiget.»

Bildene taler for seg selv: Knappt en meter av flere kilometer skiveier sammenlagt går «på terreng» Alle de tre sløyfene er anlagt på enorme steinfyllinger, i strid med tillatelsen og i strid med norsk lov.

I denne saken stanger NOA hodet i vegen. Vi har varslet Byrådet, som initierte at Plan- og Bygningsetaten (PBE) skulle starte en ulovlighetsoppfølging. Den er ikke konkludert, og lite tyder på

at den vil bli det. I stedet søker Bymiljøetaten i ettertid om tillatelser for det ulovlig oppførte anlegget, men uten at denne saken underlegges markalovens saksgang. Hadde man i søknaden vist hvor omfattende inngrepene ville bli, er det ikke sikkert at tillatelse ville vært gitt.

De åpenbare bruddene på tillatelsen viser vei for anleggseiere som ønsker omstridte planer gjennomført: Søk om noe mindre, pynt det med grønne ord, og som når tillatelse er gitt varsomt kan utvides til det man ønsket i utgangspunktet. Det er mye lettere å få tilgivelse enn tillatelse.

Og for Linderudkollens del er det ønskede sluttproduktet tre asfalterte sløyfer i full bredde for skøyting sommer og vinter, lyssatt og med et snøproduksjonsanlegg også etablert i strid med tillatelsen. Det som var et sjarmerende sted for sommerfriluftslivet er nå blitt en idrettsbane, og bydel Bjerkes bange anelser er blitt til virkelighet.

NOA har i møte henstilt til klima- og miljøministeren å initiere prosesser som sikrer naturopplevelse og friluftslivets interesser i framtidige planprosesser for idrettsanlegg, slik Stortinget forutsatte da markaloven ble vedtatt.

«Anlegget er terrengetilpasset, løyper ligger i stor grad på terreng, og det er minimalt behov for masseforflytning.» Bymiljøetatens svar til Bjerke bydel, som fryktet store terrenginngrep ved Linderudkollen.

Foto: Gjermund Andersen.

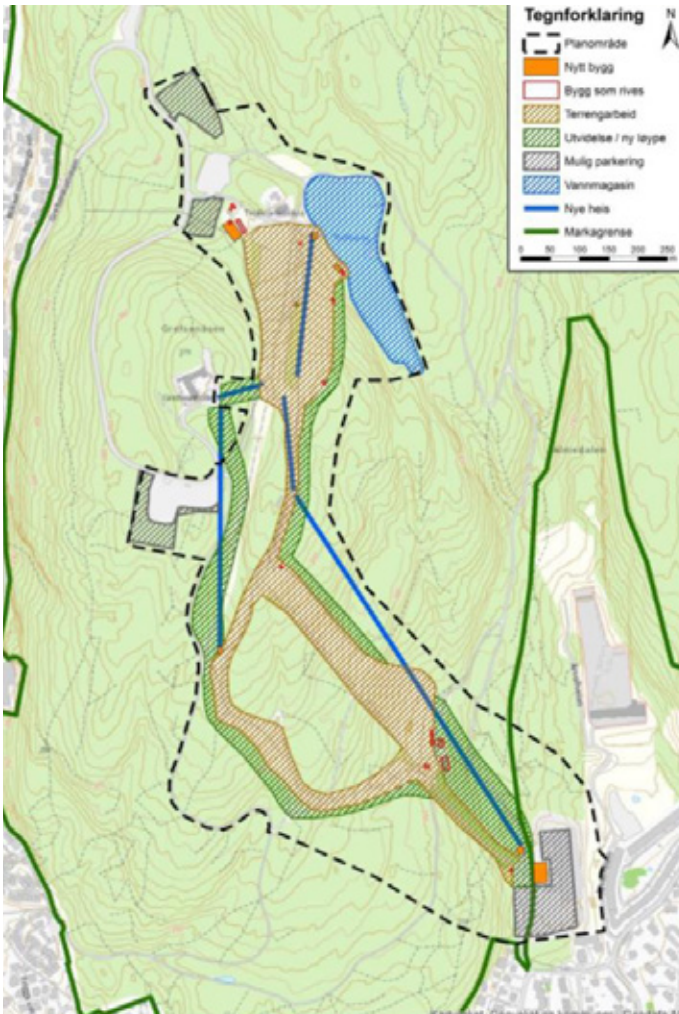
GREFSENKLEIVA – ET NYTT LINDERUDKOLLEN?

Til tross for en rekke meget snøfattige vintre, ønsker eieren av alpinanlegget i Grefsenkollen å utvide anlegget. Bak en tilforlatelig unnskyldning om at området – som i dag er uregulert – bør underlegges regulering, starter planen om en omfattende utvidelse av anlegget – på bekostning av friluftslivet, sommer som vinter. Planene omfatter ny stolheis på Årvollssiden, utvidelse og planering av kleivene. Ny heis opp til restauranten på toppen er også ønsket. Og hvem vet om den langsiktige planen også omfatter nye nedfarter i

dette svært verdifulle og mye brukte nærturområdet? Selvsagt vil utbygger benekte det, men erfaringene fra Linderudkollen er ikke de beste, og om man ikke tør vise flagg nå, så gis det sikkert muligheter seinere.

Grefsenkollen er et usedvanlig rikt natur og nærturområdet, og bruken er meget stor til alle døgnets og årets tider. Her finner du barnefamilier, skoler, barnehager, pensjonister, trimmere, turorienteringsløpere, markatravere av alle slag. De mange og store stiene vitner om en omfattende bruk, og nye stier tilkommer stadig. Mulighetene for store naturopplevelser er gode – skogen ble allerede i 2007 registrert som «eventyrskog» og området mellom kleivene og videre på nordsiden av Trollvann var ett av 12 prioriterte verneforslag fra NOA ved Markalovens vedtakelse i Stortinget i 2009. Området huser storvokst, gammel skog for det meste av gran, men med innslag av furu og av mange slags lauvtrær. Variasjonen er stor i terrengformasjon og i skogstruktur, og dette gir grunnlag for å oppleve det trolske i Marka – rett

På kartet ser vi foreslått utbygging og utvidelse i Grefsenkleiva.

Verneverdier i Grefsenåsen: Eventyrskog markert med rødt, naturverdier med grønt og viktige lekeområder med blått. Svart med blå skravur er dagens alpinanlegg

Steinfylling nederst i bakken i Grefsenkleiva.
Foto: Gjermund Andersen.

utenfor stuedøra. Stabile skog- og landskapsbilder gir et godt grunnlag for å knytte seg mentalt til området og kvalitetene – stedets identitet kan bli en del av vår egen identitet.

Ansvar for planene er også for dette anlegget lagt til Bymiljøetaten. Det er gitt tillatelse til oppstart av planarbeidet, så det er all grunn til å være «på allerten» for alle som er glad i Grefsenkollen som et turområde.

Siste!

I det manusfristen for Grevlingen er i ferd med å løpe ut har NOA fått kopi av brev fra klima- og miljødepartementet

til Fylkesmannen. I brevet bes det om en vurdering av om Grefsenkollenområdet innehar verdier som kvalifiserer for vern etter markaloven, og at det i så fall igangsettes en verneprosess for området som samordnes med planene for å oppgradere alpinanlegget. Kanskje er det flere som ser at friluftslivet i de nære områdene av Lillomarka har lidd nok, og at det nå må settes en grense for nye utvidelser av anlegg, slik at det også i framtiden skal være mulig å nyte natur i nærområdene? Uansett: En varm takk til Klima- og miljødepartementet for omsorgen for nærfriluftslivet!

Store steinmengder i Grefsenkleiva.
Foto: Gjermund Andersen.

STORE INFRASTRUKTURPROSJEKTER

Mange og store prosjekter ligger på vårt bord, alle med betydelige direkte og indirekte virkninger for naturen. Alle kan de begrunnes med ulike behov, men det er stor forskjell på nødvendigheten av å sikre godt drikkevann og stabil el-forsyning og «behovet» for nye motorveier og ny rullebane på Gardermoen. For de sistnevnte er det vel heller våre ønsker om større frihet, mer aktivitet i fritiden, mer mobilitet og jakten på tiden som avgjør, mer enn reelle behov. Uansett må vi i tiden som kommer ta stilling til de mange planene.

Oslo må ha rent vann ...

Fram til nå har Oslo greid seg godt med overflatevann fra Marka. Så mye vann «leverer» Marka at flere av vannene bare er reserver for det store inntaket i Mari-dalsvannet. Et større problem har kommunen med at røropplegget er til dels svært gammelt og i dårlig forfatning, det antas at halvparten av vannet som tas inn i renseanlegget blir borte underveis til brukerne. En annen utfordring var kvaliteten på vannet, da Nordmarksvassdraget bringer med seg en god del humus. Denne utfordringen er nå løst med fullrenseanlegget ved Oset, med vann av svært høy kvalitet som resultat. Noen av oss som husker smaken av vannet tidligere synes kanskje det er litt sterilt og smakløst.

Den virkelige store utfordringen er imidlertid forsynings sikkerheten. Byer som Oslo må ha rent vann – hele tiden. Selv om Marka har tjent oss trofast i alle år, er det et krav om å skaffe en reservevannkilde. Og det skal vi få. Holsfjorden, som fra før forsyner Bærum, skal nå også gi sitt bidrag til Oslo. Gjennom en gigantisk tunnel via Lommedalen til et nytt, underjordisk renseanlegg i området Huseby i Oslo, og med ny hovedvannledning inn til sentrum.

Miljøkonsekvensene av tiltaket blir først og fremst de enorme steinmassene som blir et resultat av tunneldrivingen og utspredning av haller for et nytt rensean-

legg (se under), og utkjøringen av masser der tunnelen får utslag (Lommedalen, Huseby og på Voldsløkka). Mengdene som skal ut er ufattelig stor, bare steinmassene som skal ut ved Huseby tilsvarer den samlede tungtransporten på E6 i en måned (80.000 – 92.000 lastebillass). Det sier seg selv at dette vil bli en hard belastning for nærmiljøene som rammes, med store behov for tiltak som kan ivareta miljø og trafikksikkerhet. Plasseringen av administrasjonsbygg og utkjøring fra det nye renseanlegget vil også påvirke naturen i en av de siste større naturområdene på vestkanten av Oslo; Husebyskogen og Mærradalen. Foreløpig er det pekt på tre mulige plasseringer, men ingen avgjørelse er tatt.

.... og nok strøm

Store planer er på gang, også for å sikre byens strømforsyning. For å få inn tilstrekkelige mengder til byen, skal spenningen på innførselsledningene til byen oppgraderes. Det medfører faktisk at man planlegger å legge ned to av de store kraftledningene inn til byen, som på sikt vil kunne frigjøre natur, men som i anleggsfasen vil medføre nye, midlertidige inngrep.

I tillegg til innførselslinjene, skal også ledningsnettet i byen oppgraderes, og det er ett av disse tiltakene som nå er forestående: ny underjordisk kabel fra Sogn til Ulven. Også her vil det genereres stor mengde sprengstein, og en ekstra dimensjon får tiltaket gjennom at et utslag er planlagt i Rektorhaugen på Tåsen, som er en spesielt verdifull naturtype og som huser flere eiketrær som er gitt spesiell beskyttelse gjennom naturmangfoldloven. NOA har i sitt høringsvar til saken etterlyst konsekvensutredninger av hele oppgraderingen i Oslo, da strekningen Sogn – Ulven bare er ett av flere delprosjekter som hver for seg ikke utløser konsesjonsplikt. Videre krever NOA at det planlagte tverrslaget på Tåsen flyttes bort fra Rektorhaugen, eventuelt at steinmassen tas

ut i begge ender av tunnelen.

Samferdselsprosjektene står i kø

Bygging av Gardermoen var ille nok, sett med miljøøyne. Storflyplass er i seg selv ikke noe miljøtiltak, med ødeleggelse av Norges største grunnvannsmagasin, store arealbeslag, omfattende transport av flybensin og generering av stor ekstratransport, ved at det store antallet passasjerer først reiser nordover til flyplassen, for deretter å fly sørover (en meget betydelig andel av flyvningene går i sørlig retning). At Avinor nå har fått klarsignal for å utrede en tredje rullebane gir ikke bare nye negative konsekvenser lokalt, men legger opp til at den sterke veksten i flytrafikken bare skal øke – selv om vi allerede flyr langt mer enn resten av verdens, Europas og Nordens innbyggere.

Naturvernforbundet og andre natur- og miljøvernorganisasjoner står samlet i motstanden mot en tredje rullebane, og vi får håpe og tro at motstanden nytter.

Et annet prosjekt som er kommet lenger i planleggingen er Ringeriksbanen, der det planlegges nok en tunnel, fra Sandvika til Sundvollen, med plass til dobbeltsporet hurtigjernbane og rømningsveier. Så langt ser utslagene til å komme på Jong, ved Ringiåsen og ved Rustan på Bærumssiden. Fra Sundvollen vil banen etter planen gå gjennom de mer skogkledde delene av Holesletta og inn i Ramsarområdet nord i Tyrifjorden, med kryssing av Storelva ved Helegelandsmoen.

Fra Naturvernforbundets side har vi gått mot Ringeriksbanen og tanken om å gjøre det verdifulle Ringerikslandskapet til en pendlerby for Oslo. Skal det først bygges en forkortelse av Bergensbanen, bør denne gå om Nittedal, Grua og Jevnaker. På den måten får en samtidig en opprusting av en betydelig del av Gjøvikbanen, uten mer enn et par minutter lenger reisetid til Hønefoss. Uansett vil et jernbaneprosjekt av denne størrelsen få mang og store miljøkonsekvenser, direkte og indirekte.

Verst av alt er de nye veiplanene som

har fått politisk flertall. Ny E6, ny E16 under Sollihøgda og en rekke andre veiprojekter i ulike faser. På Vegvesenets side er det oversikt over 50 store prosjekter, bare i Akershus og 25 i Oslo. Noen få er rene miljøprosjekter (sykkelruter, oppgradering av bussholdeplasser og framkommelighet for kollektivtrafikk), mens de fleste er kapasitetsøkende – man planlegger for økt biltrafikk. Vi i NOA har ikke kompetanse eller kapasitet til å jobbe med alle disse veisakene, men samarbeider med Naturvernforbundet sentralt om de store veiprojektene, og med lokallagene, der disse engasjerer seg i vegsaker.

Hvor skal vi gjøre av all steinen?

Mange av prosjektene er planlagt med lange og store tunneler. Enorme mengder stein skal tas ut, og må finne en anvendelse – eller deponeres. Ny vannforsyning til Oslo fra Holsfjorden. Ny hovedkraftkabel i Oslogryta. Ringeriksbanen. Ny E-16 under Sollihøgda. I tillegg til Østfoldbanen som er under bygging og mange andre pågående prosjekter.

Stein er en ressurs, men når det blir for mye av det gode, blir det et problem. Det må skaffes områder der alle de hundretusener av billass med stein kan deponeres, midlertidig eller varig. Og der tunnelene får utslag, vil det bli en enorm tungtrafikk til belastning for nærmiljøet. Det er fremmet forslag om kunstige øyer i fjorden, igjenfylling av tidligere steinbrudd og lokal deponering i nærheten av utslagsstedene. Om noen av leserne har glupe idéer for løsning av dette problemet, er vi lutrer øre!

Her, over noe av Norges beste dyrkajord, og gjennom fredede våtmarksområder planlegges Ringeriksbanen.
Foto: Gjermund Andersen.

GAUPA – ET SJELDENT SYN

Gaupa er det eneste viltlevende kattedyret i Norge. Denne vakre skogkatten er sjelden å se i Oslo og Akershus.

Å møte på ei gaupe i norsk natur er en stor opplevelse, som ikke er så mange forunt. Gaupa er sky av natur og holder seg unna mennesker. Når det i tillegg er så få dyr igjen i landet vårt, så er sjansen for å støte på den ute på tur i skogen dessverre veldig liten.

En dyktig jeger

Gaupa er en effektiv jeger, som driver smygjakt. Når den går til angrep, biter den med stor presisjon over strupehodet på byttedyret. Mindre dyr bites over nakken. Rådyr er det viktigste byttedyret for gaupa mange steder i landet. Også hare, skogsfugl, smågnagere, rein og sau står på menyen til gaupa. Den lever fortrinnsvis av byttedyr den selv har drept og spiser nesten alltid kjøttet ferskt.

Dramatisk nedgang i gaupebestanden

De siste årene har gaupebestanden

gått dramatisk ned i Norge. Fjorårets bestand på ca. 52 familiegrupper av gaupe er det laveste antall siden 2004. Gaupebestanden i Norge ble i 2017 beregnet til ca. 330 gauper i Norge, ut fra 55,5 registrerte familiegrupper. Dette var status før kvotejakta i 2017. Til sammenligning har nabolandet Sverige ca. 1220 gauper.

I dag er gaupa oppført på Norsk Rødliste 2015 i rødlistekategorien Sterkt Truet (EN) etter den store nedgangen de seneste årene. Myndighetene har satt et kunstig lavt bestandsmål på gaupe på kun 65 ynglinger pr. år på landsbasis. Dette setter en sterk begrensning på antall gauper i landet vårt.

44 gauper ble felt i årets kvotejakt, i regionene Oppland, Midt-Norge og Vest-Norge. Det ble ikke åpnet for jakt på gaupe i Oslo og Akershus i 2018 på grunn av lave bestandstall.

Forvaltningsregion 4 (Oslo, Akershus og Østfold) har et bestandsmål på 6

Gaupa (Lynx lynx) er det eneste ville kattedyret i Norge. Arten lever hovedsakelig i skogsområder over store deler av Norge, og de tettste bestandene er i Midt-Norge og på Østlandet. Antall familiegrupper går litt opp igjen etter fjorårets resultat på 52 familiegrupper av gaupe, som var det laveste antall i landet siden 2004. Foto: Tilman Wischuf (k)

yinglinger av gaupe pr. år. De siste årene har gaupebestanden ligget langt under bestandsmålet for region 4 – Oslo, Akershus og Østfold, med bare 1,5 ynglinger i 2016 og 1,5 ynglinger i 2017.

Det er flere årsaker til den lave gaupebestanden, ifølge John Odden fra NINA – Norsk Institutt for Naturforskning. – Nedgangen i antall gauper i region 4 kan nok først og fremst forklares av for høye kvoter i kvotejakt. Forvaltning av små bestander er vanskelig da de er sterkt påvirket av tilfeldig variasjon i demografiske rater. I ettertid ser vi at det ble tatt ut for mange gauper i 2014. Samtidig har regionen hatt høy dødelighet på grunn av påkjørsler. Vi vet også at illegal jakt kan være av betydning i regionen.

– Jakta har vært stoppet i flere år men bestanden har ikke tatt seg opp igjen, forteller Odden. Han mener det er vanskelig å si sikkert årsaken til dette. – Generelt vet vi er at illegal jakt vil være et større problem i små bestander, men det er usikkert om det er tilfelle her. Vi vet også at bestanden av gaupe har vært lav i regioner rundt, noe som kan påvirke tilførsel av gauper.

Forskningsprosjekt på gaupe

– Vi har et forskningsprosjekt som følger gaupebestanden i regionen med viltkamera i tillegg til den vanlige overvåkingen av familiegupper, forteller John Odden. – Dette gjør oss i stand til også å se på enkelt dyr, ikke bare familiegupper. Vi har 1 viltkamera per 50 km², til sammen 126 lokaliteter <http://viltkamera.nina.no/>

– Vi registrerte gaupe 169 ganger på 32 av lokalitetene i perioden 1.juni 2016 - 31.mai 2017. Vi identifiserte 9 voksne gauper basert på flekkmønsteret innenfor studieområdet vinteren 2016/17. Den beregnede tettheten av gauper (uten unger) ble beregnet til 1,24 (SD±0,09) gauper per 1000 km² (vha. en romlig fangst-gjenfangst modell). Dette tilsvarer fra 9 til 11 voksne

gaupeindivider.

– Kun en av disse individene var av og til innom Østmarka og vi registrerte ingen i Nordmarka i fjor vinter. I vinter 2017/18 har vi også kun hatt bilder av 1 individ i Østmarka og 1 individ i Nordmarka (Buskerud/opplandssiden).

I år 2000 var Odden med på et større gaupeforskningsprosjekt som også Akershus og Østfold var en del av. Her erfarte han at gaupene streifet både i bynære strøk, i oppstykket kulturlandskap og i skogene rundt Oslo. I kulturlandskapet spiste gaupene ofte rådyr, som kulturlandskapet er rikt på.

Gaupebestanden stuper

Jaktstopp i årene fremover kan være med på å øke antall gauper i Oslo og Akershus, men så lenge bestandsmålet på landsbasis er kunstig lavt, så vil ikke antall gauper øke stort. Også praksisen med kvotejakt i de forskjellige rovviltregionene er medvirkende årsak til at gaupebestanden stuper. Hver region har sitt bestandsmål på et visst antall gaupe. Når bestandsmålet er nådd, kan overtallige gauper skytes, uten tanke på den kritiske lave bestanden i resten av landet. Gaupebestanden er fragmentert, med stor avstand mellom gaupefamiliene. Til tross for stor vandringskapasitet, er manko på gauper et stort problem når gaupa har parrings-tid. Det blir det ikke mange nye gaupunger av.

Fra 1845 til 1980 var det statlig skuddpremie på gaupe i Norge, uten begrensninger på jakten. Det var heller ikke fredning i romjulen. I perioden fra 1856 til 1880 ble det i snitt felt 127 gauper hvert år og bestanden gikk tilbake. I 1981 ble det innført fredning under yngletiden, og i 1992 ble gaupa fredet i Sør-Norge. I 1994 ble det innført kvoteregulert jakt i hele landet, med unntak av Finnmark og deler av Sør- og Vestlandet, hvor det var jakt uten kvotebegrensning innenfor jakttiden. Gaupe er den eneste av rovviltartene det er åpnet for kvotejakt på. Kvotejakt er en ordinær jakt på et bestemt antall individer av en viltart med hjemmel i naturmangfoldloven, og det er offentlige myndigheter som fastsetter kvoten.

EUROPAS MILJØHOVEDSTAD I 2019

Oslo har blitt utnevnt av Europakommisjonen til å være Europas miljøhovedstad 2019. Dette innebærer at Oslo skal være en rollemodell som kan dele erfaringer og inspirere andre byer fram mot, og gjennom, hele 2019.

Det var hele 14 byer som konkurrerte om å få den gjeve tittelen. Prisen deles i første rekke ut til byer som vil gjennomføre grønne tiltak, og gjøre byen sin mer miljøvennlig. Kriteriene for avgjørelsen omfattet blant annet klimapolitikk, luftkvalitet, grønn innovasjon, kollektivtransport, biologisk mangfold, vannkvalitet og friluftsliv. Oslo ble rangert høyest i 8 av 12 kategoriene. Det er en stor anerkjennelse for Oslo å få være Europas miljøhovedstad i 2019.

Byenes rolle og ansvar for å bedre klima og miljø har aldri vært viktigere. Mens lederen i USA forneker klimaendringer og miljøutfordringer, går byer over hele verden inn for klima og miljø. I fjor var første gangen flere valgte kollektiv transport fremfor bil til arbeidsplassen i Oslo. Samtidig har Oslo hatt store debatter om luftkvalitet i hovedstaden, særlig vinterstid.

Oslo har allerede gjennomført mange miljøtiltak sammenlignet med andre byer i Europa. Allikevel har vi fortsatt et stort potensiale til å bli enda grønnere. Prisen er således både en belønning for de tiltak som allerede har blitt gjennomført, men også forpliktende for å videreføre den grønne satsingen, skriver Byrådet. Byrådet vil satse på grønne innovasjoner, grønne jobber og grønt byliv, og inviterer hele byen med på en grønn dugnad. I 2019 skal fremtidens miljøløsninger vises frem.

Arbeidet med å planlegge miljøhovedstaden er allerede i gang. NOA har deltatt på planleggingsmøter og søker i disse dager om å bli samarbeidspartner. Alle sektorer får mulighet til å delta: næringsliv, organisasjoner, kommunen, borettslag og privatpersoner. Vi i NOA tror miljøhovedstadsåret er en kjempemulighet for å vise frem organisasjonen og alt vi står for og jobber med. Derfor ønsker vi oss mye aktivitet i 2019!

NOA jobber for at miljøhovedstadsåret kan gi rom for verning av større områder av urørt villmark og gammelskog. Kanskje får vi endelig Naturreservat i Østmarka? I tillegg håper vi på å kunne åpne den etterlengtede Markaporten ved inngangen til Nordmarka på Sognsvann. Der ønsker vi å få til nye

kontor- og møtelokaler for NOA i samarbeid med Oslo kommune. Disse vil kunne komme hele organisasjonen til gode. For både kommunen og befolkningen vil en åpning av Markaporten i Miljøhovedstadsåret være god publisitet.

Andre tiltak vi vil jobbe for frem mot og i 2019 er registreringen av det biologiske mangfoldet i Oslo. Oslo er kanskje det området med størst biologisk mangfold i hele Norge på grunn av sin beliggenhet mellom fjord og innland. Da er det sørgelig at vi vet så lite om hvilke arter i faktisk har i vår region, ja selv innenfor bygrensa har vi liten oversikt over hva som finnes. Det finnes også lite informasjon av hvilke verneverdige skogsområder som finnes. Dette ønsker NOA å gjøre noe med.

Marka er hovedstadens rekreasjonsområde. Ingen trenger medlemskap for å gå i den. NOA vil vise frem det uorganiserte friluftslivet. Det ville ikke vært så mange turgåere dersom vi ikke hadde så fine turområder tett på byen. Det å vise frem ulike uorganiserte aktiviteter i Marka, vil være viktig for oss i 2019. Vi vil også bidra til at flere kan oppleve Marka fra innsiden, ved å gi mulighet til å ta turen ut fra skogsbilveien og inn i Eventyrskogen.

Et annet registreringsprosjekt NOA har jobbet lenge for, er registrering av alle hundremeterskoger og grønne lunger som i dag benyttes av barnehager og skoler. Dette er ofte den første, og for mange, den eneste kontakten barna får med natur i oppveksten. Derfor er den essensiell. Skal våre barn ville ta vare på naturen, må de vite hva natur er. De må ha vært ute i naturen, for da blir man glad i natur, - og er man først glad i natur, vil man ta vare på den! Derfor er hundremeterskogene så viktige for at barna, den kommende generasjonen, også skal ville å ta vare på naturen.

NOA ønsker en vid deltakelse i den grønne dugnaden for Oslo som Miljøhovedstad og håper at alle lokallagene vil bidra til dette på sine måter. Gjennom varierte prosjekter kan vi alle bidra til en grønnere by og forhåpentligvis en mer engasjert by i de grønne verdiene.

BLANT HULDRE OG SKRØMT I OSLOMARKA

For 150 år siden var troen på huldra, troll og nisser ikke uvanlig, og Osломarka var intet unntak.

Forfatter Even Saugstad har samlet historier om hva folk har opplevd og hørt i Osломarka de siste 200 årene. Saugstad drev tidligere Sandbakken i Østmarka sammen med Irene Asphaug, og her arrangerte de flere populære «Mystikk- og overtro»-kvelder med foredrag og fortellinger fra Osломarka. Saugstad har nå samlet de spennende fortellingene mellom to permer i boken «Mystikk og overtro i Osломarka».

Som tidligere historiesamlere fra Osломarka, Asbjørnsen og Moe, formidler Saugstad historiene både levende og interessante. Han har gjort en imponerende jobb med å samle inn materiale og historiske fakta, og her er det også mye viktig kulturhistorie fra marka og livet på skogen i gamle dager. Boken er inndelt i områdene Krokskogen, Nordmarka, Lilloomarka og Østmarka.

– Den gangen var det ikke tv eller internett og historiefortellerne var den store underholdningen, sa Saugstad på et foredrag om boka som Grevlingen deltok på. Og historiene overlevde videre i generasjon etter generasjon.

Som seg hør og bør har Saugstad også med et kapittel om eventyrsamler Peder Christen Asbjørnsen. 14 år gammel gikk Asbjørnsen fra Sørkedalen over Krokskogen til Åsa på Ringerike og videre til Norderhov, hvor han skulle på artiumskurs. Underveis roter han seg bort og skogsangsten og trettheten tar overhånd, skriver Saugstad. Den dramatiske turen beskrives i «En sommernatt på Krokskogen»: «En unevnelig angst tok meg, skogmørket øket redselen, alt jeg så og skimtet rørte sig og fortrakk sig, og det var som tusener av hænder og armer grep efter mig. . . Jeg satte av sted, jeg løp for livet – men efter som jeg løp dukket nye skikkelser op, enda fælsligere og mer fortrukne, og jeg kjente hvordan de tok

efter mig.»

Det var ikke bare Asbjørnsen som opplevde skremmende ting i Osломarka. Her er fortellinger fra budeier, gjetergutter, skogskarere og andre som har bodd, arbeidet eller hatt ærend på skogen.

I boken kan vi også lese at en av dem som ikke lot seg skremme av skrømt eller troll var Olav den hellige som brukte kors og sverd og forvandlet troll til stein. Gyrihaugen er ifølge sagnet ei svær trollkjertering som ble forvandlet til stein da Olav den helliges ferd gjennom Krokskogen. Olav den helliges ferd gjennom Krokskogen førte også til at det i dag finnes to Olavskilder der; Kilder med vann som skal ha helbredende kraft.

Interessante er også historiene om kloke koner og signegubber. Den mest kjente var Ola Vangen, datidens «Snåsa-gubbe», som var svenskfinne, og som kunne kurere både folk og dyr. Finnene på Krokskogen var kjent for sin trolldomskunst og har fått et eget kapittel i boka. Her kan vi også lese om kullmilenbrenning og sagbruksvirksomhet, hvor arbeiderne fikk besøk av både nisser og spøkelses.

Boken er spennende og ikke minst interessant lesing, også ut i fra kulturhistorisk perspektiv, og her er det mange gode underholdende historier. Boken er også rikt illustrert med både historiske bilder, gamle illustrasjoner og ikke minst vakre tegninger av Elise Otterlei.

Forfatter Espen Saugstad har tidligere utgitt bøkene «Hilsen fra Osломarka», «Østmarka fra A til Å», og «Sarabråten – godset i skogen».

Huldra i Nordmarka

Så er det på tide å se på Huldra i Nordmarka. Huldra er en av de mest populære og spennende skapningene i Osломarka. Hun er en vakker og stagg, og hun kan både være en forlokkende og fryktinngytende skapning man kunne møte på i Osломarka. Hun kunne være enten forheksende vakker eller stygg, og hun kunne «lokke både folk og dyr i berg».

BOKOMTALE

Mystikk og overtro i Osломarka av forfatter Even Saugstad. Frie Fuglers Forlag.

Huldra var både en forlokkende og fryktinngytende skapning man kunne møte på i Osломarka. Hun kunne være enten forheksende vakker eller stygg, og hun kunne «lokke både folk og dyr i berg». Bislingsetra, Myllsbråten og Lilloomarka er blant stedene som har fått besøk av huldra og som du kan lese om i boka.

BEVAR TANUMPLATÅET

STOPP nedbyggingen av et av Norges vakreste og mest verdifulle kulturlandskap!
STØTT OPPROPET på reddtanum.no

OPPROPET 2018

Foto: Erik Jørgensen

Tanumplataet i Bærum sett fra nord. Bebyggelsen sniker seg innover fra venstre.

JA til bevaring av et unikt og levende kulturlandskap.
JA til å redde Bærums åpne historiebok.
JA til vern av matjorden og videre jordbruksdrift.
JA til friluftsliv, naturopplevelse og folkehelse i Bærum.
JA til nærområdet for en stor del av Bærums befolkning.

Foto: Erik Unneberg

FORNMINNER
 ↑ Middelalderkirke fra 1150.
 ↓ Kalkovn fra 1500-tallet (datidens sementfabrikk).

Foto: Morten Haldal Haugerud

Foto: Morten Haldal Haugerud

STOPP KOMMUNENS BIT-FOR-BIT-NEDBYGGING AV TANUMPLATÅET!

↑ Langs Tanum gamle kirkevei.
 ↓ Gravhaug.

EN ÅPEN HISTORIEBOK

Tanumplataet er spekket med kulturminner fra steinalder, bronsealder, jernalder og middelalder.

0 300 600 900 1200 Meters

- Høydekurver
- Elvbekk
- Stovivannet
- Steingerde
- Rain
- Tanum kirke
- Kulturminner
- Område med automatisk fredete kulturminner
- Linjeformede kulturminner, Tanum kirkeveier, Hølvauger.
- Kommunegrense
- Grense for Tanumplataet, Forslag fra Naturvernforbundet.
- Grense for Tanumplataet, Bærum kommunes plan for kulturliv. Følger ellers grense til Naturvernforbundet.

Til Hønefoss E 16

Til Drammen

Til Oslo

Sandvika

Foto: Paal Sørensen

Foto: Bjarne Gram

FRILUFTSLIV

↑ Tanumskogen syd for kirken er et verdifullt friluftslivsområde. Her er det speidere fra 1. Tanum som hygger seg.
 ↓ Badeliv ved Stovivann.

Foto: Morten Haldal Haugerud

BOLIGBYGGING MÅ SKJE ANDRE STEDER

Bærum har i dag 125.000 innbyggere. Frem mot 2030 planlegger kommunen for 15.000 nye innflyttere. Det er vedtatt at nye boliger skal legges nær **kollektivknutepunkter** som Sandvika, Bekkestua, Lysaker, Eiksmarka og langs T-banen. Etter utbyggingen av Sandvika blir Tanumplatået et viktig **rekreasjonsområde til titusenvis av mennesker**.

DET SOM IKKE VERNES TAS BIT FOR BIT!

Hvis noen i dag foreslo å bygge ut landskapsvernområdet Kolsås-Dælivann, eller Bjerkelunden eller Sauejordet, ville de vært politisk døde. Disse områdene ble reddet av befolkningen som gikk imot kommunestyret.

Gode bæringer forstår at vi må verne natur, dyrket mark, historiske minnesmerker og arts mangfoldet. Vi må også gi våre etterkommere disse naturperlene, som man ellers ikke får tilbake – vi har ingen rett til å forbruke dem.

**En fremtidsrettet kommune sørger for å redde slike verdier i tide.
TIDEN ER NÅ!**

VERN BÆRUMS EGENART • VERN VÅRE KULTUR- OG NATURVERDIER
VERN VÅRE REKREASJONSOMRÅDER • VERN MATJORDEN
VERN TANUMLATÅET

**SKRIV UNDER OPPROPET PÅ
reddtanum.no**

Oppropet støttes av:

Naturvernforbundet i Bærum, Naturvernforbundet i Oslo og Akershus, Bærum Natur- og Friluftsråd, Oslo og Omland Friluftsråd, Akershus Jeger og Fiskerforening, Norsk Ornitologisk Forening Asker og Bærum, Asker og Bærum Historielag, Fortidsminneforeningen Oslo og Akershus, Bærum Turlag, Bærum Elveforum, Gjettem Vel, Tanum Vel, Skui Vel, Skuibakkens Venner, Hornimarkas Venner, Bærum SV, Bærum Senterparti, Bærum MDG, Bærum Rødt

VERN REDDET KOLSÅS-DÆLIVANN-OMRÅDET I 1978

Det andre viktige kulturlandskapet i Bærum, Kolsås-Dælivann, ble vernet i 1978 mot kommunens vilje. I dag er dette området høyt verdsatt av befolkningen og kommunen. Flyfotoet fra 2000 viser at nedbyggingen av kulturlandskapet er massiv helt inntil vernegrensen (rød stiplet linje). På samme måte: Også Tanumplatået må få en endelig grense mot nedbygging.

Flyfoto: Terratec

JORDBRUK

Vakkert og artsrikt gammelt kulturlandskap med aktivt landbruk. Tanumplatået ligger som en fredelig hylle i Bærum, hevet over travelheten i det tettbygde Sandvika og de sterkt trafikkerte riksveiene. Her har menneskene livnært seg siden steinalderen.

Foto: Erik Jørgensen

↑ Midtre del av Tanumplatået sett fra syd. Bærum har noe av landets beste matjord og klima for matproduksjon. Men 2/3 av Bærums matjord er allerede bygd ned i løpet av tre generasjoner!
↓ Husdyr på beite.

Foto: Erik Jørgensen

ET RIKT DYRE- OG PLANTELIV
Ca. 300 plantearter og langt over hundre fuglearter.

↓ Blåmeis i fuglekasse.
↓ Rødflangre, sjelden orkidé.
↓ Svaner på Stovivann.

Foto: Bjarne Gram

Foto: K. H. Berntsen

Foto: Jan Aage Hveem

↓ Sommerfugljakt ved Stovivannet.

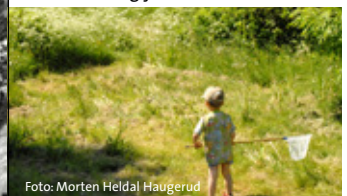

Foto: Morten Heldal Haugerud

SETT OG SAKSET
av Gunn Lund-Vang

Starten på nasjonalpark i Østmarka?

Regjeringen har startet arbeidet med å kartlegge verneverdiene i Østmarka. Dette er første fase på veien mot en nasjonalpark i Østmarka, kan vi lese på nettsiden til Regjeringen.

- En nasjonalpark vil sikre viktige kultur- og naturverdiene for Oslos befolkning i mange generasjoner. I dag er det ikke full lokalpolitisk enighet om opprettelse av nasjonalpark i Østmarka, men jeg mener det er tilstrekkelig oppslutning til å utrede naturverdiene i området. Når denne kartleggingen er gjennomført, vil jeg ta stilling til om det skal startes en formell verneplanprosess med sikte på å opprette nasjonalpark i Østmarka, sier klima- og miljøminister Ola Elvestuen. I tråd med Jeløya-plattformen ønsker nå regjeringen å utrede om det er naturfaglige verdier som kvalifiserer til status som nasjonalpark i Østmarka. Det er 39 nasjonalparker på Fastlands-Norge, men ingen i de sentrale barskogområdene på Østlandet.

Sakset fra regjeringen.no, 04.03.2018

Stubbesitter

DET FARLIGE EPLET

Gutten på tredje pult forfra på veggrekka var ikke den eneste som lurte på hvorfor det var så farlig at Eva spiste en bit av eplet fra det såkalte Kunnskapsens tre, og så ga det til Adam. Selv om det var i religionstimen, var vi jo på skolen for å lære, tenke gutten. Hvorfor var det så farlig? Så farlig at de etter bibellegenden måtte fordrives fra paradiset, og deretter måtte arbeide i sitt ansikts sved som det het, og hun måtte føde sine barn i smerte? Legenden må ha oppstått da samlerskulturen gikk over i jordbrukskulturen. Før det arbeidet man ikke, da gikk man på jakt, og ellers bare forsynte seg. Religioner har en iboende frykt for kunnskap – religion og kunnskap er ikke sammenlignbare størrelser.

Da Stephen Hawkins nylig døde, ble han regnet som det lyseste hode verden har sett etter Einstein. Vel å merke som har fått utfolde seg. Hawkins regnet med at planeten Jorden bare ville være beboelig ett tusen år til – med mennesket i førersetet. Hans forslag er at all forskning nå må settes inn på å finne en planet i verdensrommet med de samme livsbetingelser som Jorden – og så bringe utvalgte familier dit – en reise på et par-tre generasjoner. (Om det så da var noen der allerede, så måtte de vel nedkjempes? En oppgave som langt måtte overgå Cortez og de spanske conquistadorene.) Så briljant.

KreativStrek/Sundhell

Så sprøtt.

Kan det tenkes at ett av de 167 menneskene som ble drept i regnskogene det siste året hadde et bedre hode, og heller ville at vi skulle snu bruk-og-kast-prinsippet og sette all forskning og holdningssskaping inn på det å igjen gjøre Jorden beboelig og fordragelig for alle arter?

Min kjære Leika, naboens nydelige, kloke puddeltispe og jeg satt oppe i lia og så på hverandre. Leika skjønnte ikke hvorfor jeg ble så stille. Hun skjønnte ikke stort av dette – ikke jeg heller. Kanskje legendeforfatterne fra den gang da, hadde sett noen utslag av gode hoder som det var best å bremse litt?

Vi høres av.

Dikt

Sigmund Hågvær

REDD

Redd de små stedene
der hvitveisen forteller deg
at det er vår.

Redd hundremeterskogen
der barna møter ekornet
og undres over konglens mønster.

Redd skogen som er stor nok
til at bikkja di kan løpe fritt.

Redd Marka
med blinkende vann og hemmelige soppsteder.
Der du kan vandre fritt.
Og bli fri.

LOKALLAG I NOA

Send rettelsel til noa@noa.no

NATURVERNFORBUNDET I ASKER

Kontaktperson: Jan Häusler, 982 99 667, asker@noa.no

NATURVERNFORBUNDET I BÆRUM

Kontaktperson: Anne Gøril Aas, Postboks 252, 1319 Bekkestua, 909 21 780
baerum@naturvernforbundet.no

NATURVERNFORBUNDET I FET

Kontaktperson: May Oldervik, 997 41 483, fet@naturvernforbundet.no

NATURVERNFORBUNDET I GORUDDALEN

Kontaktperson: Helen Svensson, 917 64 902, goruddalen@noa.no

NATURVERNFORBUNDET I LØRENSKOG

Kontaktperson: Bjørn Christensen, 467 43 831, bjorn.a.christensen@gmail.com

NATURVERNFORBUNDET I NANNESTAD/GJERDRUM

Kontaktperson: Kåre Homble, 926 96 375, k.homble@online.no

NATURVERNFORBUNDET I NES

Kontaktperson: Karin Olsen, 419 20 615, nes@naturvernforbundet.no

NATURVERNFORBUNDET PÅ NESODDEN

Kontaktperson: Peter Schjøberg, 908 46 613, peterschjo@gmail.com

NATURVERNFORBUNDET I NITTEDAL

Kontaktperson: Hiltrud Hemmersbach, 67 07 95 44, naturvernnittedal@gmail.com

NATURVERNFORBUNDET I OPPEGÅRD

Kontaktperson: Mariella Memo, marimemo@online.no

NATURVERNFORBUNDET I OSLO NORD

Kontaktperson: Åke Hartmann, Ullevålsveien 52, 0454 Oslo, 901 01 415,
oslonord@naturvernforbundet.no

NATURVERNFORBUNDET I OSLO SØR

Kontaktperson: Ingvild Melvær Hanssen, 990 04 232, oslosor@noa.no

NATURVERNFORBUNDET I OSLO VEST

Kontaktperson: Jon Gudbrand Fliflet, 900 43 521, oslovest@naturvernforbundet.no

NATURVERNFORBUNDET I OSLO ØST

Kontaktperson: Pernille Hansen, 997 74 337, osloost@naturvernforbundet.no

NATURVERNFORBUNDET I SKEDSMO

Kontaktperson: Birgitta Prøis, 977 17 485, birgitta@flangset.net

NATURVERNFORBUNDET I SKI

Kontaktperson: Stein Kr. Martinsen, 930 81 173, gaupestein@online.no

NATURVERNFORBUNDET I VESTBY

Kontaktperson: Kristian Vahl Østbye, Ugleveien 15, 1555 Son, 971 74 728,
kristian.ostbye@bym.oslo.kommune.no

NATURVERNFORBUNDET I ÅS

Kontaktperson: Lea Kristine Myklebust, 936 50 166, naturvern@nmbu.no

NATURVERNSTUDENTENE NMBU (Ås)

Kontaktperson: Amalie Rosslund Christiansen, 974 83 922, naturvern@nmbu.no

NATURVERNSTUDENTENE OSLO

Kontaktperson: Kari Elise Fredriksen, 480 99 782, kariief89@gmail.com

KONTAKTPERSONER I REGIONER UTEN LOKALLAG

FROGN Kontaktperson: Sylvi Ofstad, 954 63 522, s-ofstad@online.no

SØRUM Kontaktperson: Helge Njaa, 905 00 728, helge.njaa@goodtech.no

ENEBAKK Kontaktperson: Kjell Arild Ødegård, 473 82 810

AURSKOG-HØLAND Kontaktperson: Yvonne Ødegaard, 477 12 456, yvonneodegaard@gmail.com

SETT OG SAKSET av Ingunn Lund-Vang

Langrenn = fitness

Salget av langrenns-ski har vokst kraftig denne vinterseongen, ikke bare i Norge, men i store deler av verden melder Sporting Goods Intelligence (SGI). Ifølge SGI har salget også i Russland – verdens største langrenn-marked – vært godt, til tross for vanskelige snøforhold. Snøforholdene har imidlertid vært gode i Norden, Mellom-Europa og i store deler av det nordamerikanske kontinentet. Verden over blir nå langrenn mer og mer sett på som en fitness-aktivitet – altså en aktivitet for å holde seg i form.

Sakset fra sportsbransjen.no, 12.03.2018

28 ulver felt i vinterens lisensfelling

Etter at det i fjor ble åpnet for lisensfelling av ulv er det felt 28 ulver av en samlet kvote på 42. Dette er det høyeste antallet fellinger som noen gang er registrert i forbindelse med lisensfelling av ulv i Norge. – Årets lisensfellingsperiode har gitt de høyeste antall fellinger noensinne. Årsaken er at det ble satt en høyere kvote enn tidligere og at Klima- og miljødepartementet for første gang åpnet for felling i etablerte revir, sier direktør Ellen Hambro i Miljødirektoratet.

Sakset fra miljødirektoratet.no, 24.04.2018

UNDERSKRIFTSKAMPANJE FOR BEVARING AV TANUMPLATÅET I BÆRUM

STØTT OPPROPET PÅ: REDDTANUM.NO

Formålet er å stoppe kommunens bit-for-bit-nedbygging av Tanumplataet. I omlag 30 år har NOA og en rekke andre organisasjoner prøvd å stanse kommunen, men uten hell. Kommunen har også oversett innsigelser fra ulike offentlige etater. Fram mot kommunevalget i 2019 håper vi å skape begeistring og stolthet blant Bærums befolkning for å redde dette gamle kulturlandskapet, slik at også politikerne i Bærum snur og forstår at nedbyggingen må stanses varig. Kolsås-Dælivann-området ble reddet i 1978 mot kommunens vilje. Nå må Tanumplataet reddes "på overtid", helst med kommunens vilje. Det burde jo være flott for en kommunepolitiker å si "Jeg var med på å redde Tanumplataet". Om kommunen setter en endelig byggegrense, trenger man for så vidt ikke vern etter naturmangfoldloven. Videre landbruksdrift er ønskelig. Kommunen har saken i sin hånd. La kommunen redde sin egen historiebok, støttet av en begeistret Bærumsbefolkning!

Foto: Erik Jørgensen

Naturvernforbundet
i Oslo og Akershus